

INSTYTUT ŚLĄSKI W KATOWICACH

Komunikat nr. 7

Instytut Śląski Organizacja, zadania i program działalności

Organizacja

Dla prowadzenia systematycznych badań nad zagadnieniami śląskimi oraz dla rozszerzania i pogłębiania znajomości Śląska powstał z inicjatywy wojewody śląskiego Dra Grażyńskiego Instytut Śląski.

Zebranie organizacyjne Instytutu odbyło się dnia 29 listopada 1933 r. Statut został zatwierdzony przez Śląski Urząd Wojewódzki dnia 15 grudnia 1933 r. Dnia 28 lutego 1934 r. odbyło się pierwsze walne zgromadzenie członków Instytutu, na którym dokonano wyboru pierwszego Zarządu i innych władz Instytutu. Dyrektor Instytutu mianowany został w dniu 17 marca 1934 i objął swe normalne czynności z dniem 16 maja 1934 r. Dnia 26 czerwca b. r. odbyło się nadzwyczajne walne zgromadzenie członków, które uchwaliło preliminarz budżetowy Instytutu na rok 1934/35. Z chwilą uchwalenia budżetu Instytut Śląski rozpoczął normalną swą działalność.

Lokal Instytutu mieścił się od początku maja do połowy lipca b. r. tymczasowo w jednej z sal Sejmu Śląskiego, odstąpionej na ten cel przez Pana Marszałka Sejmu Śląskiego Konstantego Wolnego. Obecnie uzyskał Instytut stały lokal w *Domu Oświatowym w Katowicach* (ul. Francuska 12 I. p., telefon 311-87).

Organizacja Instytutu przedstawia się następująco: Najwyższą władzą jest walne zgromadzenie członków, składające się z członków zwyczajnych i wspierających o równych uprawnieniach statutowych. Liczba członków zwyczajnych w dniu 1 lipca b. r. wynosiła 65, liczba zaś członków wspierających 41. Wśród członków wspierających znajduje się 9 związków samorządowych, 10 instytucyj gospodarczych i społecznych i 22 przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych.

Na czele Instytutu stoi Kuratorjum, w skład którego wchodzi z urzędu: wojewoda śląski *Dr. Michał Grażyński*, marszałek sejmu śląskiego *Konstanty Wolny* i sekretarz generalny Polskiej Akademii Umiejętności rektor *Dr. Stanisław Kutrzeba*. Do kompetencji kuratorjum należy powoływanie dyrektora Instytutu, ustalanie programowej działalności Zarządu oraz kontrolowanie Zarządu w zakresie jego działalności.

Władzą zarządzającą Instytutu jest Zarząd, złożony z 9 osób. W skład Zarządu wchodzi 4 członkowie z urzędu, mianowicie: delegat Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, przedstawiciel Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku i Związku Obrony Kresów Zachodnich, dyrektor Instytutu, oraz 5 członków, wybieranych przez walne zgromadzenie. Skład obecnego Zarządu jest następujący: *Min. Eugenjusz Kwiatkowski* — prezes, *kurator Dr. Tadeusz Kupczyński* — wiceprezes, *dyr. Aleksander Szczepański* — skarbnik, *Dr. Roman Lutman*, dyrektor, pełniący równocześnie obowiązki sekretarza Zarządu, oraz jako członkowie: *Dr. Tadeusz Dobrowolski*, dyrektor Muzeum Śląskiego, *Dr. Stanisław Kudlicki*, przedstawiciel Związku Obrony Kresów Zachodnich, *Prof. Stanisław Ligoń*, Naczelnik *Jan Przybyła* i Ks. Prałat *Dr. Emil Szramek*, przedstawiciel Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku.

W skład Komisji Rewizyjnej wchodzi: *Gen. Dyr. Aleksander Ciszewski*, *Dyr. Stefan Jarnutowski* i *Dr. Adam Kocur*, prezydent miasta Katowic.

W skład Komisji Rozjemczej wchodzi: *Dyr. Czesław Wieniawa-Chmielewski*, poseł na Sejm Śląski, *Dr. Marja Kujawska*, posłanka na Sejm Śląski i *Wincenty Spaltenstein*, prezydent miasta Chorzowa.

Dyrektorem Instytutu jest *Dr. Roman Lutman*.

Cele Instytutu Śląskiego

Celem Instytutu Śląskiego jest:

- a) organizacja badań naukowych w zakresie spraw śląskich,
- b) budzenie zainteresowań zagadnieniami śląskimi, pogłębianie znajomości spraw śląskich i ich rozpowszechnianie,
- c) szerzenie znajomości spraw śląskich zagranicą.

Charakter i metody pracy

1. Instytut Śląski jest instytutem naukowym, organizującym we własnym zakresie badania naukowe,
2. Instytut Śląski winien stać się ośrodkiem inicjatywy w zakresie badań naukowych nad zagadnieniami śląskimi,
3. Zakres prac Instytutu Śląskiego obejmuje sprawy śląskie,
4. W stosunku do innych instytucji naukowych na Śląsku Instytut Śląski dążyć będzie w miarę rozwoju swego do tego, by stać się czynnikiem, koordynującym badania naukowe w zakresie zagadnień śląskich,
5. Instytut Śląski dąży do porozumienia i współpracy z innymi instytucjami i organizacjami, których zainteresowania idą w po-

dobnym kierunku (Instytut Bałtycki, Komisja Atlasu Historycznego, Słownik Geograficzny, Instytut Badań Spraw Narodowościowych, Z. O. K. Z. i t. p.).

Program prac

I. Organizacja badań naukowych.

W zakresie organizacji badań naukowych Instytut Śląski prowadzi następujące prace:

- a) Zbadanie obecnego stanu i potrzeb nauki polskiej o Śląsku i jej zasadniczych braków, na której to podstawie ustali się program prac naukowych na najbliższą przyszłość.
- b) Organizacja wydawnictw z zakresu najaktualniejszych problemów śląskich. Program akcji wydawniczej będzie w pierwszym rzędzie uwzględniać następujące zagadnienia: 1. Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku. 2. Konwencja Genewska i jej wykonanie. 3. Dorobek Państwa Polskiego na Śląsku. 4. Monografia Śląska Opolskiego. 5. Stosunki rolne na Śląsku. 6. Monografia przemysłu śląskiego. 7. Zagadnienia demograficzne Śląska. 8. Historia ruchu narodowego na Śląsku. 9. Żywoty działaczy śląskich. 10. Biblioteka pisarzy śląskich.
- c) Organizacja badań nad ustaleniem stosunków prawnych w województwie śląkiem i powołanie w tym celu przy Instytucie osobnej Komisji.
- d) Organizacja śląskich zjazdów naukowych.
- e) Uruchomienie innych ważnych dla Śląska prac naukowych, oraz współdziałanie z innymi czynnikami, podejmującymi takie prace.
- f) Organizowanie systematycznych badań naukowych w miejscach, w których znajdują się główne materiały do dziejów Śląska.

II. Dział wydawniczy.

Program wydawniczy na najbliższy okres przewiduje następujące wydawnictwa:

- a) Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku.
- b) Konwencja Genewska i jej wykonanie.
- c) Monografia Śląska Opolskiego.
- d) Materiały statystyczne Śląska.
- e) Mapa Województwa Śląskiego.

III. Dział Informacji Naukowej.

Do zakresu tego działu należy:

- a) wydawanie komunikatów, informujących o sprawach śląskich, bezpłatne rozsyłanie ich do prasy, oraz odpowiednich instytucji i osób w kraju i zagranicą.

- b) wydawanie publikacyj w językach obcych przez współpracę w wydawaniu razem z Instytutem Bałtyckim kwartalnika w języku angielskim, oraz wydawanie „Biblioteczki Śląskiej“ w językach obcych,
- c) kontakt z instytucjami krajowymi i zagranicznymi dla rozszerzenia i pogłębiania znajomości spraw śląskich,
- d) urządzanie zebrań dyskusyjnych i odczytów publicznych,
- e) akcja odczytowa w radjo w zakresie spraw śląskich.

Zamiarem Instytutu Śląskiego jest stać się ośrodkiem inicjatywy i systematycznych badań w zakresie spraw śląskich, oraz źródłem akcji i informacyjnej o sprawach śląskich tak w kraju, jak zagranicą.

Wykaz członków Instytutu Śląskiego

(wg. stanu z dnia 1 lipca 1934 r.)

A. Członkowie wspierający

1. Związki samorządowe.

1. Magistrat miasta Bielska 2. Magistrat miasta Cieszyna 3. Magistrat miasta Katowic 4. Magistrat miasta Chorzowa 5. Magistrat miasta Rybnika 6. Powiatowy Związek Komunalny w Katowicach	7. Powiatowy Związek Komunalny w Pszczynie 8. Powiatowy Związek Komunalny w Rybniku 9. Powiatowy Związek Komunalny w Świętochłowicach

2. Stowarzyszenia społeczne.

1. Rada Adwokacka — Katowice 2. Stowarzyszenie Polskich Inżynierów Górniczych i Hutniczych — Katowice	3. Towarzystwo Przyjaciół Nauk na Śląsku — Katowice 4. Związek Obrony Kresów Zachodnich — Katowice

3. Instytucje gospodarcze

1. Bank Gospodarstwa Krajowego, Oddział w Katowicach 2. Bank Polski, Oddział w Katowicach	3. Izba Handlowa — Katowice 4. Izba Rzemieśnicza — Katowice 6. Śląska Izba Rolnicza — Katowice
5. Państwowy Bank Rolny, Oddział w Katowicach	

4. Instytucje przemysłowe i handlowe.

1. Biuro Rozdzielcze Zjednoczonych Polskich Walcowni Blachy Cynk. — Katowice 2. Biuro Sprzedaży Polskich Walcowni Rur — Katowice 3. Dyrekcja Kopalń Ks. Donnersmarcka — Świętochłowice	4. Godula — Chebzie 5. Górnośląskie Zjednoczone Huty Królewska i Laura — Katowice 6. Katowicka S. A. — Katowice 7. Lignoza — Katowice 8. Państwowa Fabryka Związków Azotowych — Chorzów

9. Polska Konwencja Węglowa — Katowice	16. The Henckel v. Donnersmarck — Tarnowskie Góry
10. Polskie Kopalnie Skarbowe — Chorzów	17. Tow. „Saturn” — Sosnowiec
11. Rudzkie Gwarectwo Węglowe — Ruda	18. Unja Polskiego Przemysłu Górniczo-Hutniczego — Katowice
12. Rybnickie Gwarectwo Węglowe — Katowice	19. Wirek Kopalnie, Sp. Akc. — Nowa Wieś
13. Śląskie Kopalnie i Cynkownie — Katowice	20. Zakłady Hohenlohego — Wetnowiec
14. S. A. Giesche — Katowice	21. Zjednoczenie Sprzedaży Kwasu Siarkowego — Katowice
15. Syndykat Polskich Hut Żelaznych — Katowice	22. Związek Koksowni — Katowice

B. Członkowie zwyczajni

1. Ks. Adamski Stanisław, biskup katowicki — Katowice	16. Dr. Grażyński Michał, wojewoda śląski — Katowice
2. Dr. Alberg Michał, konsul Hiszpanji — Katowice	17. Dr. Hesek Karol, lekarz powiatowy — Świętochłowice
3. Inż. Buzek Brunon, dyrektor naczelny — Świętochłowice	18. Dyr. Jarnutowski Stefan, dyrektor Banku Gospodarstwa Krajowego — Katowice
4. Dyr. Chmielewski Czesław, poseł na Sejm Śląski — Katowice	19. Dr. Jarosz Tadeusz, starosta — Pszczyna
5. Chmielewski Mieczysław, adwokat — Katowice	20. Dr. Kocur Adam, prezydent m. Katowic — Katowice
6. Dr. Cieszewski Marjan, wicedyrektor biura Sejmu Śląskiego — Katowice	21. Dr. Koczwara M., wizyt. Wydz. Ośw. Śl. Urz. Woj. — Katowice
7. Inż. Ciszewski Aleksander, generalny dyrektor — Michałkowice	22. Dr. Koczwara A. — Katowice
8. Dr. Dąbrowski Włodzimierz, poseł na Sejm Śląski — Katowice	23. Korol Józef, starosta — Tarnowskie Góry
9. Dr. Dobrowolski Tadeusz, dyrektor Muzeum Śląskiego — Katowice	24. Dr. Korowicz Marek, kierownik Urzędu dla Spraw Mniejszości — Katowice
10. Drozdowski Marjan, dyrektor Izby Handlowej — Katowice	25. Dr. E. Kostka, nacz. wydz. prez. Śl. Urz. Woj. — Katowice
11. Dr. Dworzański Marjan, naczelnik wydziału samorządowego Śl. Urz. Wojew. — Katowice	26. Senator Jan Kowalczyk, komisarz rządowy Izby Handlowej — Katowice
12. Dr. Dziągiew Władysław, dyrektor gimnazjum — Pszczyna	27. Dr. Kozłowska Aniela, doc. U. J. — Katowice
13. Inż. Falter Alfred, generalny dyrektor — Katowice	28. Inż. Kramsztyk Jerzy, dyrektor — Katowice
14. Inż. Golde Feliks, dyrektor — Katowice	29. Inż. Krasnodębski Stefan, generalny dyrektor — Katowice
15. Inż. Górkiewicz Eugenjusz, dyrektor — Chorzów	30. Dr. Kudlicki Stanisław, dyrektor Związku Obrony Kresów Zachodnich — Katowice

31. Dr. Kujawska Marja, posłanka na Sejm Śląski — Katowice
32. Dr. Kupczyński T., nacz. Wydz. Ośw. Śl. Urz. Woj. — Katowice
33. Dr. Stanisław Kutrzeba, profesor U. J., sekretarz generalny Pol. Ak. Um. — Kraków
34. Inż. Kwiatkowski Eugenjusz, generalny dyrektor — Chorzów
35. Prof. St. Ligoń — Katowice
36. Dr. Lutman Roman, dyrektor Instytutu Śląskiego — Katowice
37. Dr. Mazurkiewicz Franciszek, notariusz — Katowice
38. Inż. Morawski Tomisław, generalny dyrektor — Katowice
39. Musioł Ludwik, wizytator Wydz. Ośw. Śl. Urz. Woj. — Katowice
40. Dr. Nowak Ignacy, lekarz — Królewska Huta
41. Dr. Olszewicz Wacław — Siemianowice
42. Plackowski Jan, starosta — Cieszyn
43. Inż. Popiel Stefan, prezes dyrekcji poczt i telegr. — Katowice
44. Inż. Przybylski Marjan, generalny dyrektor — Katowice
45. Przybyła Jan, naczelnik gminy — Chropaczów
46. Dr. Przybyła Wiktor, komisarz rządu m. Bielska — Bielsko
47. Rumun Edward, red. nacz. „Polski Zachodniej“ — Katowice
48. Dr. Saloni Tadeusz, wicewojewoda śląski — Katowice
49. Dr. Sęczyk Karol, nacz. wydz. zdrowia publ. Śl. Urz. Woj. — Katowice
50. Sołtys M., wizyt. Wydz. Ośw. Publ. Śl. Urz. Woj. — Katowice
51. Spaltenstein Wincenty, prezydent m. Chorzowa — Chorzów
52. Inż. Stadnikiewicz Tadeusz, generalny dyrektor — Katowice
53. Dr. Tomasz Strzembosz — Katowice
54. Inż. Surzycki Stanisław, generalny dyrektor — Katowice
55. Szaliński Tadeusz, starosta — Świętochłowice
56. Dr. Szczepański Aleksander, dyrektor — Katowice
57. Inż. Szefer Leopold, generalny dyrektor — Katowice
58. Ks. dr. Szramek Emil, prałat — Katowice
59. Inż. Wachowiak Stanisław, dyrektor — Katowice
60. Dr. Wilimowski Maksymilian, lekarz — Katowice
61. Witczak Józef, poseł na Sejm Śląski — Katowice
62. Wolny Konstanty, marszałek Sejmu Śląskiego — Katowice
63. Wyględa Jan, starosta — Rybnik
64. Dr. Zdanowski Brunon, dyrektor — Katowice
65. Dr. Żurowski Józef, docent U. J. — Kraków

Katowice, w lipcu 1934

UWAGA: Zezwala się na dowolne korzystanie z komunikatów Instytutu Śląskiego dla celów prasowych.